

Het begrip 'nevenfunctie' in Bouwbesluit 2012

BOUWBESLUIT

TEKST ING. M.I. (MARJOLEIN) BERGHUIS

Elk bouwwerk in Nederland heeft volgens het Bouwbesluit een of meer gebruiksfunctie(s). Het Bouwbesluit kent twaalf hoofdgebruiksfuncties en daarnaast nog diverse subgebruiksfuncties. Daarnaast kent het Bouwbesluit het begrip 'nevenfunctie'. In de praktijk is gebleken dat er nog wel eens verwarring bestaat over dit begrip en de toepassing daarvan. In dit artikel wordt uitgelegd wat het begrip 'nevenfunctie' inhoudt, bij welke Bouwbesluitaspecten dit begrip voorkomt, en in welke gevallen het al dan niet zinvol is om een gebruiksfunctie specifiek als nevenfunctie aan te merken.

De definitie van het begrip nevenfunctie (artikel 1.1 Bouwbesluit 2012) is: 'gebruiksfunctie die ten dienste staat van een andere gebruiksfunctie'. Het is dus een zelfstandige gebruiksfunctie, met een eigen gebruiksovervlakte en 'eigen' eisen. Dit blijkt ook duidelijk uit artikel 1.4, lid 2 van Bouwbesluit 2012: 'Voor de toepassing van voorschriften gesteld bij of krachtens dit besluit wordt een gedeelte van een bouwwerk, een ruimte of een voorziening die ten dienste staat van meer dan een gebruiksfunctie, aangemerkt als gemeenschappelijk. Een zodanig gedeelte, een zodanige ruimte of een zodanige voorziening maakt, met uitzondering van een nevenfunctie, voor de toepassing van dit besluit deel uit van alle daarop aangewezen gebruiksfuncties'.

Het begrip nevenfunctie is (al met de invoering van Bouwbesluit 2003) geïntroduceerd om te voorkomen dat er onbedoelde effecten ontstaan. Het aanmerken van een gebruiksfunctie als nevenfunctie is van belang bij het toepassen van een aantal voorschriften in het Bouwbesluit. De betreffende voorschriften zijn in de volgende paragraaf met een toelichting weergegeven. Een nevenfunctie moet in ieder geval aan de eisen voldoen die gelden voor de eigen gebruiksfunctie van die nevenfunctie. Zo moet een kantoor aan huis in principe voldoen aan de eisen voor een kantoorfunctie. Het is dus niet zo dat een nevenfunctie aan dezelfde eisen moet voldoen als de gebruiksfunctie waar deze bij hoort. Daarnaast kunnen aan een

nevenfunctie in het Bouwbesluit extra eisen worden gesteld of eisen buiten werking worden gesteld. Dit hangt af van het specifieke onderwerp en van de specifieke hoofdgebruiksfunctie.

De vaststelling dat een gebruiksfunctie als nevenfunctie voor een andere gebruiksfunctie geldt, vindt dus plaats op het moment dat een bouwproject aan het betreffende voorschrift wordt getoetst. Bij voorschriften waar het begrip nevenfunctie niet wordt genoemd, worden de afzonderlijk voorkomende gebruiksfuncties getoetst aan de voorschriften die voor die gebruiksfuncties zijn gegeven.

Wanneer van toepassing

Nevenfuncties spelen een rol bij:

Definitie woongebouw (artikel 1.1, lid 3): gebouw of gedeelte daarvan met uitsluitend woonfuncties of nevenfuncties daarvan, waarin meer dan een woonfunctie ligt die is aangewezen op een gemeenschappelijke verkeersroute.

Nevenfuncties van de woonfuncties zijn bijvoorbeeld een kantoor aan huis of een buitenberging bij een woning. Als deze ruimten direct aan de woningen in een woongebouw grenzen, maken deze deel uit van het woongebouw.

N.B. bij een gedeelte met bergruimten onder appartementen is elke bergruimte wel een nevenfunctie van een woonfunctie, maar maken de bergingen als groep geen deel uit van het woongebouw. Het feit dat de afzonderlijke bergingen dan een nevenfunctie zijn op grond van artikel

4.31, lid 1, heeft dan dus geen enkele praktische betekenis.

Brandcompartimenten (artikel 2.83, lid 2): in een brandcompartiment liggen ten hoogste vier woonwagens en nevenfuncties daarvan met een totale gebruiksovervlakte van ten hoogste 1.000 m².

Dit artikellid geldt alleen voor woonwagens. Een nevenfunctie van een woonwagen is bijvoorbeeld een buitenberging.

Brandcompartimenten (artikel 2.83, lid 5): in een brandcompartiment liggen ten hoogste een woonfunctie en nevenfuncties daarvan. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een kantoor of praktijkruimte aan huis, of een berging of garage (overige gebruiksfunctie) bij een woning, zoals ook aangegeven in figuur 1.

Brandcompartimenten (artikel 2.83, lid 8): bij een brandcompartiment van een industriefunctie met een gebruiksovervlakte van meer dan 1.000 m² is het eerste lid niet van toepassing op een of meer in dat brandcompartiment gelegen nevenfuncties met een totale gebruiksovervlakte van ten hoogste 100 m².

Uit tabel 2.81 van Bouwbesluit 2012 blijkt dat deze uitzondering geldt voor de volgende gebruiksfuncties die ten dienste kunnen staan van een industriefunctie:

- bijeenkomstfunctie, bijvoorbeeld een kantine of vergaderruimte;
- kantoorfunctie, bijvoorbeeld een werkplaatskantoor;
- onderwijsfunctie, bijvoorbeeld een

Bij een nevenfunctie kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een garage bij een woning, een kantoor aan huis, een kantine bij een fabriek, een fietsstalling bij een kantoor of een werkplaats in een gevangeniscomplex.

- instructielokaal;
- winkelfunctie, bijvoorbeeld een showroom of toonzaal;
- overige gebruiksfunctie, bijvoorbeeld een berging.

Op grond van het eerste lid mogen dergelijke gebruiksfuncties niet in een brandcompartiment liggen dat groter is dan 1.000 m². Als die gebruiksfuncties echter ten dienste staan van de industriefunctie dan behoeven die gebruiksfuncties niet in een brandcompartiment van maximaal 1.000 m² te liggen, maar mogen deze deel uitmaken van het brandcompartiment van de industriefunctie, dat zoals in tabel 2.81 is aangegeven maximaal 2.500 m² mag zijn. De omvang van de nevenfuncties samen mag dan niet meer dan 100 m² zijn.

Beschermde subbrandcompartimenten (artikel 2.93, lid 3): een beschermd subbrandcompartiment omvat niet meer dan een gebruiksfunctie en nevenfuncties van die gebruiksfunctie.

Dit artikellid geldt alleen voor een beschermd subbrandcompartiment van een

bijeenkomstfunctie voor kinderopvang met bedgebied. Een nevenfunctie daarvan is bijvoorbeeld een bijeenkomstfunctie voor kinderopvang zonder bedgebied, of een kantoor. De totale omvang van een dergelijk beschermd subbrandcompartiment mag maximaal 200 m² bedragen.

Vluchtroutes (artikel 2.102, lid 2): op elk punt van een voor personen bestemd gedeelte van een vloer van een celfunctie of van een nevenfunctie daarvan begint een vluchtroute die, al dan niet via een buitenruimte, leidt naar een ander brandcompartiment.

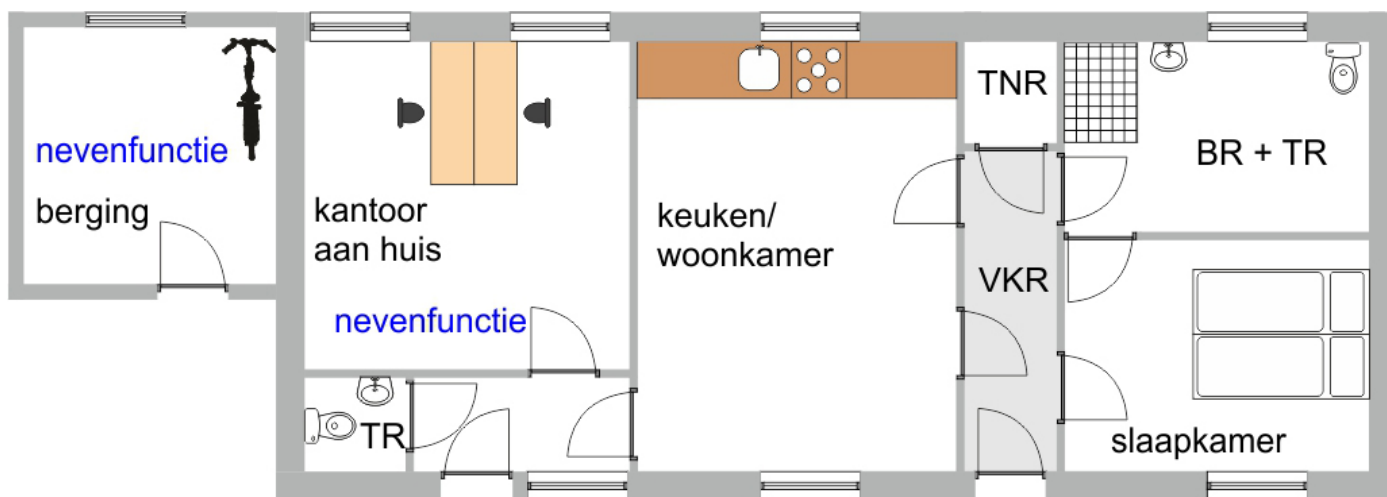
Normaal gesproken moet een vluchtroute naar het aansluitende terrein en van daar naar de openbare weg leiden. Bij vluchtroutes vanuit nevenfuncties van celfuncties, bijvoorbeeld een werkplaats of sportruimte in een gevangenis, mag dit juist niet. Een dergelijke vluchtroute moet uiteindelijk naar een ander brandcompartiment leiden. De bedoeling van dit artikellid is uiteraard dat gedetineerden in geval van brand niet ongehinderd hun vrijheid tegemoet kunnen gaan.

Vluchtroutes (artikel 2.104, lid 4): het tweede en derde lid gelden niet indien de route door een trappenhuis voert, (...), op die route uitsluitend woonfuncties en nevenfuncties daarvan zijn aangewezen, en (...).

Dit artikellid gaat over portiekwoningen. Onder voorwaarden mogen portiekwoningen op een enkele vluchtroute in een portiektrappenhuis zijn aangewezen. Op een dergelijk portiektrappenhuis mogen ook nevenfuncties van die woonfuncties zijn aangewezen. Dit betekent dat bijvoorbeeld buitenbergingen of een kantoor aan huis ook ontsloten mogen worden via zo'n portiektrappenhuis.

Geluidwering (artikel 3.17, lid 5): het eerste tot en met vierde lid zijn niet van toepassing op de geluidsoverdracht van een nevenfunctie van een woonfunctie naar die woonfunctie.

Op grond van lid 1 tot en met 4 gelden er geluidseisen tussen besloten ruimten van vrijwel alle gebruiksfuncties en aangrenzende woonfuncties. Er geldt echter een uitzondering als het een nevenfunctie van een woonfunctie betreft, in dat geval geldt geen geluidseis vanuit die nevenfunctie naar de woonfunctie. Denk hierbij

Figuur 1. Voorbeeld nevenfuncties van een woonfunctie.

bijvoorbeeld weer aan een kantoor of praktijkruimte aan huis.

Toiletruimten woonfunctie (artikel 4.9, lid 2): op een toiletruimte zijn niet meer dan vijf woonfuncties aangewezen. Op een dergelijke toiletruimte zijn uitsluitend woonfuncties of een nevenfunctie daarvan aangewezen.

Hierbij kan wederom gedacht worden aan een kantoor (kantoorfunctie) aan huis. Een dergelijke nevenfunctie moet een toiletruimte hebben. Dit mag dezelfde toiletruimte zijn als die van de woonfunctie waar de nevenfunctie bij hoort, mits de gebruiker van de nevenfunctie tevens de gebruiker (bewoner) van de hoofdfunctie is.

Buitenberging (artikel 4.31, lid 1): een woonfunctie heeft als nevenfunctie een niet-gemeenschappelijke afsluitbare bergruimte (...).

De verplichte buitenberging is dus een nevenfunctie van de woonfunctie. Hieruit volgt dat de buitenberging per definitie een overige gebruiksfunctie (andere gebruiksfunctie voor activiteiten waarbij het verblijven van personen een ondergeschikte rol speelt) heeft.

Dit heeft onder andere tot gevolg dat de inwendige scheidingsconstructie tussen een buitenberging en een woning, op grond van artikel 5.3, lid 3, thermisch geïsoleerd moet worden. Een overige gebruiksfunctie wordt namelijk niet verwarmd voor het verblijven van personen. Overigens is het niet uitgesloten dat met een nader uit te werken onderbouwing een beroep op de gelijkwaardigheidsbepaling tot een andere keuze aanleiding kan geven.

Milieu (artikel 5.9, lid 2): van de samenstelling van constructieonderdelen van een

gebouw met uitsluitend kantoorfuncties en nevenfuncties daarvan met een totale gebruiksoppervlakte van meer dan 100 m² is de uitstoot van broeikasgassen en de uitputting van grondstoffen gekwantificeerd (...).

Het betreft hier de verplichting om met ingang van 1 januari 2013 een milieuprestatieberekening voor bepaalde gebruiksfuncties aan te moeten leveren. Bij de bepaling van de gebruiksoppervlakte van een kantoorgebouw met een gebruiksoppervlakte van meer dan 100 m² tellen nevenfuncties mee. Hierbij kunt u denken aan een spreekkamer, kantine (bijeenkomstfuncties) of een instructielokaal (onderwijsfunctie) die alleen ten dienste staan van de betreffende kantoren.

Tot slot

Zoals we in de vorige paragraaf hebben gezien, heeft het voor de toepassing van de voorschriften van Bouwbesluit 2012 alleen zin om een gebruiksfunctie als nevenfunctie van een andere gebruiksfunctie aan te merken, als die ruimte ten dienste staat van:

- een woning, woonwagen of woongebouw;
- een industrie functie;
- een bijeenkomstfunctie voor kinderopvang met bedgebied;
- een celfunctie; of
- een kantoorgebouw met een totale gebruiksoppervlakte > 100 m².

In alle andere gevallen is het dus overbodig om een gebruiksfunctie als nevenfunctie van een andere gebruiksfunctie aan te merken! Een gymzaal bij een school heeft dus gewoon een sportfunctie en is geen nevenfunctie van de onderwijsfunctie. Hetzelfde geldt voor een restaurant (bijeenkomstfunctie) bij een winkelfunc-

tie of een kantoor (kantoorfunctie) bij een theater (bijeenkomstfunctie). Overigens kan een nevenfunctie tijdens de gebruiksfase wijzigen, wanneer de privaatrechtelijke verhoudingen wijzigen. Bijvoorbeeld: als een garage wordt verkocht aan de buurman, is het niet langer een nevenfunctie van de woonfunctie van de oorspronkelijke eigenaar. Er kan dus niet volstaan worden met een éénmalige vaststelling van wat een nevenfunctie is, maar dit moet bij een verandering van het feitelijke gebruik steeds opnieuw beoordeeld worden.

Ing. M.I. (Marjolein) Berghuis is specialist bouwregelgeving bij Nieman Raadgevende Ingenieurs B.V. te Zwolle.
www.nieman.nl.